

és hitbéli meggyőződésre való tekintet nélkül.

P. SZATHMÁRY ISTVÁN

(Fordította Gy. Horváth László, Európa Kiadó, Bp., 2002. 232 o. 1600 Ft)

Kurt Vonnegut: *Virágvasárnap*

„A teljes munkaidőben dolgozó, életfogytiglani amerikai regényírók vélhetőleg utolsó nemzedékének” egyik kiváló tagja, Kurt Vonnegut az idén ünnepli nyolcvanadik születésnapját. Azzal igazán nem vádolhatjuk, hogy elvesztegette volna a rendelkezésére álló időt: kémia szakos hallgatóként sorozták be az Egyesült Államok hadseregébe, részt vett a második világháborúban, túlélte a drezdai hadifogságot és a város bombázását, majd egy meglepő fordulatral a General Electric nevű mamut-cég reklámrészlegén kötött ki. Miután rádöbbsent, hogy tehetségét íróként jobban kamatoztathatja, papírra vetett tizennégy regényt, továbbá számos novellát és színdarabot. Bár pályáját sci-fi-szerzőként kezdte, alkotásai hamar átlépték a műfaj szabta szűk korlátokat: háborús élményeiből építkező regénye, *Az ötös számú vágóhíd* egyenesen az amerikai irodalom élvonalába emelte. Hogy kisebb megszakításokkal

azóta is ott tartózkodik, főként iro-
nikus-szatirikus látásmódjának és
sajátos fekete humorának köszönhe-
tő. A mellékállásban nagy nevetető,
főállásban hivatásos pesszimista Von-
negut hazánkban is igen népszerű; a
Maecenas Kiadó *Virágvasárnap* cí-
mű önéletrajzi írását jelentette meg
az évforduló alkalmából. A dolog
egyetlen szépséghibája, hogy egyál-
talan nem nyilvánvaló, miért csak az
önéletrajz folytatásának tekinthető
Halálnál is rosszabb kiadása után ke-
rült sor erre.

Az időrend felborulása azonban
nem okoz különösebb bonyodalmat.
Figyelembe véve az alcím műfajmeg-
határozását („önéletrajzi kollázs”),
rögtön kitűnik, hogy a *Virágvasár-
nap* nem sorolható a hagyományos
önéletrajzok közé. A mű gerincét
Vonnegut esszéi és a legkülönbö-
zőbb helyszíneken előadott beszédei
alkotják. A szerző végre alaposab-
ban is kitérhet a legégetőbb problé-
mákra, amelyek regényeiben is vissza-
köszönnek: a nyugati társadalmak
lakóinak elmagányosodására, a mo-
dern technológia fenyegető térhódí-
tására vagy az emberiség egyre lep-
lezetlenebb önpusztító hajlamára.
Természetesen senkinek sem kell ri-
deg értekező prózától tartania; az
esszék nyelvezetére és hangvételére a
regényekből ismert stílus jellemző,
sőt néhány rövidebb szépirodalmi
szövegnek is jutott hely a kötetben.
Valóban sokszínű eleggyel van tehát
dolgunk, amelyből a megígért ön-

életrajzi jelleg sem hiányzik. Az írásokból, amelyeket igen tudatos szerkesztés foglal egységbe, lassanként kirajzolódnak az szerző életének legfontosabb állomásai. Az önéletrajzi szál mellett azonban egy másik téma is végigvonul a mű egészén.

A Vonnegut család történetével ismerkedve megtudhatjuk, az író ősai már régóta hadilábon álltak a kereszténységgel, Darwin műveit olvasva pedig végleg félretették a Bibliát. A családi örökséggel Vonnegut sem szakít, s felmenőihez hasonló kételkedéssel viszonyul a vallásosság legtöbb formájához; a *Virágvasárnap* oldalain viszont, amint arról a cím is árulkodik, időről időre szintén visszatér a vallás kérdése. A kötetbe szerkesztett utolsó beszéd, amely eredetileg egy episzkopális templomban (!) hangzott el, a következő szavakkal kezdődik: „Engem elbűvöl a hegyi beszéd. Azt hiszem, mindez ideig egyedüli jó gondolatunk az irgalmasság.” Vonnegut itt nem a vallás számára tesz engedményeket; az irgalmasságot, az emberek közti egyenlőséget és az önkieljesítés lehetőségét, legalábbis elvi szinten, a nyugati demokráciák intézményrendszerében látja biztosítottoknak. Így a *Virágvasárnap*, bár szerzője igen kritikus szemmel tekint a kortárs Amerikára, ahhoz a jellegzetesen amerikai irodalmi hagyományhoz kapcsolódik, amelynek Walt Whitman az első „prófétája”, s amely mintegy vallásos tiszte-

lettel adózik a demokráciának. Mindez még sokrétűbbé teszi Vonnegut könyvét, így megjelenése után húsz évvel, az új évezred kezdetének problémáival szembesülve is bátran elmondhatjuk: „az alkalomhoz illő szent fekete humorral van dolgunk”.

PÁPAY GYÖRGY

(Fordította Borbás Mária és Szántó György Tibor; *Maecenas Kiadó, Bp., 2002.*
383 o., 1650 Ft)

Szárz Miklós György: *Lovak a ködben*

Mondd csak, apukám, enyhén szólva el tud-e viselni, ha olyasmiről olvasol érzékletes leírást, hogy egy fiatal lány hosszú utazás után a rátörő inger hatására „úgy pisil, akár egy ló”? Csak úgy „csobog”, csak úgy „harsog” a „gyönyörű muzsika! Hallgatni is megkönnyebbülés.” Hát falusi disznóölésen szívesen veszlel-e részt képzeletben, valahol a keleti országrészben, ahol a véres, nem csekély kulináris következményekkel járó eseményeket kirándulás követi, melynek során pálinkás egyének havon szikrázó jókedve együtt rohan a szánt húzó lovakkal, és a kislány a saroglyából figyelni (mondjuk veled együtt!) a ködösen elsuhanó tájat? Alapos okkal gyanítom: igen, és bi-